

แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4
Guidelines of Teachers Participation Internal Quality Assurance Operations
in Schools Under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 4

ศิริินญา บุญญาน้อย¹ และ นิพนธ์ วรรณเวช²

Sirinya Boonyanoi¹ and Nipon Wonnawed²

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Educational Administion Program, Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, Email: ¹Sirinya.joy1@gmail.com

Retrieved: September 6, 2024; Revised: October 15, 2024; Accepted: November 20, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 และ 2) แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ใช้กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกรอบในการวิจัย โดยมีพื้นที่ในการวิจัยคือ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 274 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ตารางเครซี่และมอร์แกน ที่ระดับค่าความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำแนกตามพื้นที่การจัดการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และประเด็นการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดค่าเป้าหมาย พันธกิจ เป้าประสงค์ของสถานศึกษา 2) ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมินหรือวิเคราะห์สภาพบริบทของสถานศึกษา รวมถึงการแสดงความคิดเห็นและการทำงานเป็นทีมเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา และ 3) ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามและตรวจสอบผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามแผนปฏิบัติการประจำปีและเขียนรายงานผลการดำเนินงาน ภายใต้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

คำสำคัญ: ส่วนร่วมของครู; การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา; แนวทางการมีส่วนร่วมของครู

Abstract

This article aims to 1) investigate the participation of teachers in the implementation of internal quality assurance in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area 4, Kanchanaburi, and 2) determine the guidelines for the participation of teachers in the implementation of internal quality assurance in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area 4, Kanchanaburi. This research is a quantitative research using the conceptual framework of teachers' participation in the implementation of internal quality assurance in educational institutions of the Office of the Basic Education Commission as the research framework. The research area is teachers working in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area 4, Kanchanaburi. The sample group is 274 teachers and 8 key informants in the focus group discussions. The purposive selection method is used to determine the sample size. The Krejci and Morgan tables are used at a 95 percent confidence level. Stratified sampling is used to classify by educational management area. The research instrument is a 5-level rating scale questionnaire with content validity between 0.67-1.00 and a reliability of 0.96. The focus group discussions are used. The statistics used for data analysis are percentage and standard deviation.

The research results are as follows:

1. Teachers' participation in the implementation of internal quality assurance in educational institutions Overall, the participation is at a high level.

2. Guidelines for teachers' participation in the implementation of internal quality assurance in educational institutions include: 1) Teachers participate in setting goals, missions, and objectives of educational institutions. 2) Teachers participate in planning, evaluating, or analyzing the context of educational institutions, including expressing opinions and working as a team to develop educational institutions. And 3) Teachers participate in evaluating, monitoring, and inspecting the performance of educational institutions according to the annual action plan and writing performance reports under internal quality assurance in educational institutions for the development of educational institutions to be of quality in the future.

Keywords: Teachers Participation; Internal Quality Assurance Operations in Schools; Guidelines of Teachers Participation

บทนำ

การศึกษาถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างคน สังคมและประเทศชาติ นับเป็นกลไกหลักที่สำคัญในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ ซึ่งสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ทำให้การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลก ซึ่งประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตน ให้สามารถทันการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาคและของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษา ซึ่งอัตลักษณ์ของประเทศ ซึ่งประเทศไทยได้ให้

ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะมีความรู้ความสามารถมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอกประเทศจากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญเพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถก้าวข้ามอุปสรรคปัญหาของประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนา พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย เมื่อให้ความสำคัญการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ จำเป็นต้องให้การศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งต้องมีการควบคุมคุณภาพ มีกลไกรักษาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานและคงไว้ซึ่งมาตรฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพภายในโดยมาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก และมาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2562, หน้า 51) ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 เพื่อให้มีกลไกการปฏิบัติที่เอื้อต่อการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ และเกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา, 2561) ดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่งจึงได้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยจัดทำรายงานประจำปีเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาเป็นสถาบันที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้แก่พลเมืองเพื่อสร้างและพัฒนาคน ให้มีคุณภาพ ดังนั้น การพิจารณาว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่หรือจัดการศึกษาได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่อย่างไร อาจพิจารณาได้จากตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น คุณภาพของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สภาพบรรยากาศของสถานศึกษาโครงสร้างการบริหารจัดการ ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์หรือความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน เป็นต้น โดยสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นเกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารจัดการที่ดีมีคุณภาพ ตลอดจนมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่กฎหมายให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาทุกหน่วยต้องดำเนินการควบคุมกับการบริหารจัดการตามปกติเพื่อเป็นกลไกในการตรวจสอบ และกระตุ้นให้หน่วยงานที่จัดการศึกษามีการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน ดังนั้นเพื่อให้การประกันคุณภาพทางการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามตัวชี้วัด บุคลากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ งานประกันคุณภาพการศึกษาควรเป็นภาระงานที่บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในทุก ๆ กระบวนการของการประกันคุณภาพทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาในปัจจุบัน อาศัยแนวคิดของเชอร์และเดโบราห์ (Sherr & Deborah) แนวคิดปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต (input process output) ซึ่งมุ่งเน้นการประกันคุณภาพการศึกษาในเชิงกระบวนการ (process quality assurance) ซึ่งหมายถึงการดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นระบบและขั้นตอน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นสำคัญโดยมีองค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานดังกล่าวอยู่ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

บุคลากร เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์และวิธีการ ทั้งนี้ได้ถือว่า บุคลากรเป็นองค์ประกอบหลักประการหนึ่งที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่สัมฤทธิ์ผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างมาก ดังนั้นการดำเนินการอย่างเป็นระบบและขั้นตอน ในการประกันคุณภาพการศึกษาย่อมต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษา อันหมายถึงการมีส่วนร่วมของนักการศึกษา นักวิชาการ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และบุคลากรสายสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อร่วมมือในการดำเนินงานปรับปรุงและพัฒนาองค์กรการศึกษา (สมใจ ยอดปราง, 2561) สอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของ มยุรี วรวรรณ (2563) กล่าวว่า ความสำเร็จในการจัดการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาย่อมต้องอาศัยการมีส่วนร่วม (participation) ของผู้เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษา ก็คือดำเนินการโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งองค์กรภายใน และองค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน เพื่อสะท้อนปัญหาและหาวิธีแก้ไขปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน ดังที่ จ่านงค์ จันวิจิตร (2559) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในการดำเนินงานตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาให้มุ่งสู่สัมฤทธิ์ผลการศึกษา ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญมากในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในทุก ๆ ด้านโดยอาศัยการมีส่วนร่วม ในการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา จากข้อมูลข้างต้นการศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วม ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการจะนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาแนวทางในการเสริมสร้างและกระตุ้นการดำเนินงานของสถาบันการศึกษา

รายงานการส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ซึ่งการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษายังมีปัญหาลายประการ ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาปฏิบัติร้อยละ 89.67 ไม่ปฏิบัติร้อยละ 10.33 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฏิบัติร้อยละ 89.80 ไม่ปฏิบัติร้อยละ 10.20 3) ด้านดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ปฏิบัติร้อยละ 90 ไม่ปฏิบัติร้อยละ 10 4) ด้านการจัดให้มีการประเมินผล ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ปฏิบัติร้อยละ 90 ไม่ปฏิบัติร้อยละ 10 5) ด้านการติดตามผลการดำเนินการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฏิบัติ ร้อยละ 88.60 ไม่ปฏิบัติร้อยละ 11.40 6) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาปฏิบัติร้อยละ 100 7) ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพโดยพิจารณาจากรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ปฏิบัติร้อยละ 87.75 ไม่ปฏิบัติร้อยละ 12.25 และสถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลคะแนนทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐานหรือโอเน็ต (o-net) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ย้อนหลัง 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565) ซึ่งจัดการทดสอบโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำลง อีกทั้ง พบว่าโรงเรียนมีเป้าหมายสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษา บุคลากรภายในสถานศึกษาบางแห่งไม่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาไม่สามารถประเมินตนเองได้อย่างครบถ้วน ไม่ได้นำผลไปใช้ในการวางแผนบริหารหรือพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษา และยังพบว่า ครู บุคลากรและผู้บริหารสถานศึกษายังมีความเข้าใจคาดเคลื่อนในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4, 2565)

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศ ในการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ได้นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับจากการวิจัย นำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพ

การศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของครู ไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีขอบเขตการศึกษา แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง และการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา

2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา คือ กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นขั้นตอนของการกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย การแต่งตั้งคณะทำงาน รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ และการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจ การกำหนดเป้าประสงค์

3. ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา คือ การมุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา มีโครงการกิจกรรมที่ต้องดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเกิดผลสำเร็จตามที่ระบุในตัวชี้วัดของโครงการ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ตามกรอบแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานำแผนไปสู่การปฏิบัติ

4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา คือ การติดตาม และการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา สำหรับการประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำผลจากการประเมินมาเขียนรายงานผลการประเมินตนเองสำหรับผู้บริหาร ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา อาทิเช่น การเตรียมความพร้อมของบุคลากร การแต่งตั้งคณะกรรมการการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน การจัดทำรายงานการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

5. ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา คือ การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ ปัจจัย กระบวนการ และผลลัพธ์หรือผลลัพธ์ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและได้ข้อมูลครอบคลุมครบถ้วน

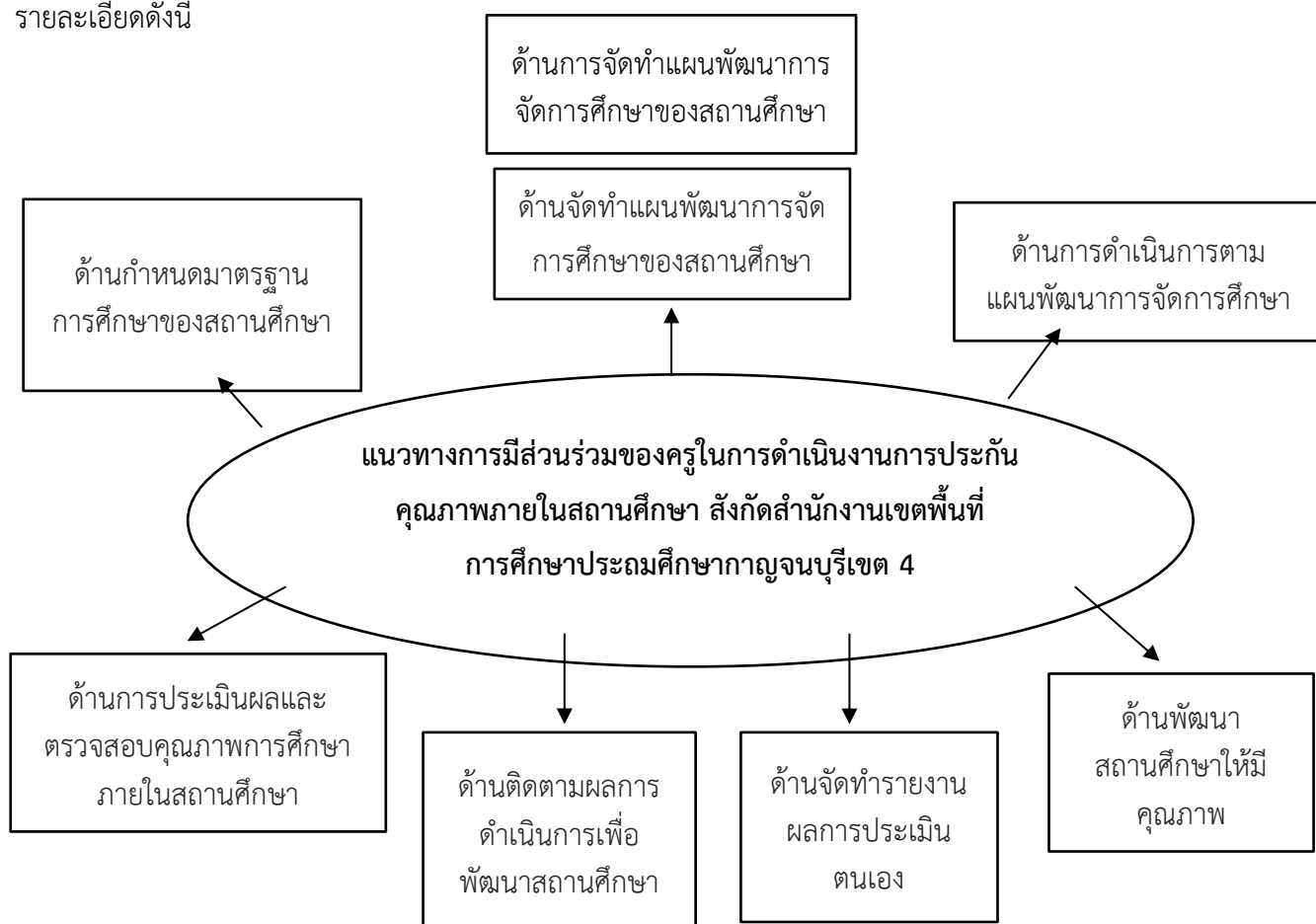
6. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง หมายถึง รายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งหลักฐานข้อมูล

และการประเมินผลสัมฤทธิ์ ซึ่งต้องครอบคลุมตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่แต่ละสถานศึกษาได้กำหนดไว้

7. ด้านพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ หมายถึง กระบวนการพัฒนาความยั่งยืนของการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่มีการปรับเปลี่ยนในทางที่ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และมีการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายใน ผลการตรวจสอบคุณภาพ ผลการประเมินอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นฐานวางแผนพัฒนาทุกระดับ หรือทุกรอบการพัฒนากระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น เกี่ยวข้องกับการนำผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ไปใช้วางแผนปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการศึกษา การใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดการความรู้ และการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ด้านจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง และด้านพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้วิจัยสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีพื้นที่วิจัย คือ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 274 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามพื้นที่จัดการศึกษา สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสนทนากลุ่ม ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตอนที่ 2 คือ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 ด้าน และตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งมี 7 ด้าน และประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 คน เป็นการพูดคุยโต้ตอบในรูปแบบการสนทนากลุ่มที่จะแสดงทัศนะสะท้อนถึงแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 ด้าน ส่วนการนำข้อมูลในเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบบลดขั้นตอน ซึ่งสถิติที่ใช้ในการหาค่าคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ค่าของความเที่ยงตรงของเนื้อหา ซึ่งคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ ที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 1.00 ได้จำนวน 102 ข้อ และ 0.67 ได้จำนวน 3 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค เท่ากับ 0.99

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยการวิเคราะห์การหาค่าเฉลี่ย (Mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.26	0.58	มาก
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	3.93	0.73	มาก
3. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.36	0.49	มาก
4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	3.33	1.21	ปานกลาง

การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
5. ด้านการรายงานติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนา สถานศึกษา	3.68	0.89	มาก
6. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง	4.23	0.63	มาก
7. ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ	4.08	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย	3.98	0.62	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{x}$) = 4.36 , S. D. = 0.49 รองลงมา คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{x}$) = 4.26 , S. D. = 0.58 ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ($\bar{x}$) = 4.23 , S. D. = 0.63 ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ($\bar{x}$) = 4.08 , S. D. = 0.63 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{x}$) = 3.93 , S. D. = 0.73 และด้านการรายงานติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{x}$) = 3.68 , S. D. = 0.89 ตามลำดับ สำหรับด้านที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ($\bar{x}$) = 3.33 , S. D. = 1.21

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการจัดสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน ซึ่งมีแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การกำหนดค่าเป้าหมายและการปฏิบัติงาน การวางแผนและการรับผลประโยชน์ ในการการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการการเรียนรู้ การวางแผน การทำงานเป็นทีม การประเมินหรือวิเคราะห์สภาพบริบทของสถานศึกษา การแสดงความคิดเห็น การทำงานเป็นทีม โดยมีส่วนร่วมทุกฝ่ายงาน และร่วมนำผลการดำเนินงานเสนอต่อผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการประเมินและวิเคราะห์ การวางแผน การทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหา การจัดเก็บข้อมูลและรายงานผลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบันโดยใช้เทคโนโลยี เพื่ออำนวยความสะดวก ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การวางแผนเตรียมความพร้อม การประเมินผล การดำเนินงาน ทำงานเป็นทีมและมีมีส่วนร่วมในผลประโยชน์เพื่อนำข้อมูลจากการประเมินและการตรวจสอบนั้น มาพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนการนิเทศติดตามผลการดำเนินการ การเป็นคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินการ ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตามแผนปฏิบัติการประจำปี และการแก้ไขปัญหา ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการประเมินและวิเคราะห์ผล การเขียนรายงานการประเมินตนเอง และการรายงานผลการดำเนินงาน และด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการ

ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพ การแก้ไขปัญหา การดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาสถานศึกษาตามแนวทางที่ได้ร่วมกันวางไว้ และการติดตามการพัฒนาสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี 4 สามารถอภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เห็นความสำคัญของมาตรฐานการศึกษา มุ่งทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสม มีคณะกรรมการคณะทำงาน มีการประชุม และการประสานงานอย่างสม่ำเสมอ มีการดำเนินการประกันคุณภาพตามที่กระทรวงศึกษาได้กำหนด เพื่อพัฒนาคุณภาพศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น ประกอบกับได้นำการประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และกระทรวงศึกษาธิการประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 สำหรับให้สถานศึกษาเป็นแนวดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2. แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อภิปรายผลการวิจัยแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีแนวทางในการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ ครูมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ร่วมทบทวนมาตรฐานการศึกษาในทุกปีการศึกษา เพื่อให้ทุกคนได้เล็งเห็นความสำคัญของงานประกันคุณภาพการศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดค่าเป้าหมายและการปฏิบัติงาน ร่วมวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษา ร่วมวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ ร่วมเป็นคณะกรรมการการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ร่วมตรวจสอบ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ โดยคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และครูมีส่วนร่วมในการวางแผน เมื่อทราบผลประกาศค่าเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาแล้ว ให้คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน ให้บรรลุสู่เป้าหมาย ที่ได้กำหนดไว้ตามมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ ครูมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ควรให้บุคลากรภายนอกหรือหน่วยงานต้นสังกัดมาให้ความรู้ ในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการวางแผน เปิดโอกาสให้ บุคลากรทุกคน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในวางแผนการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาโดยคำนึงถึงผลของการทำแผนรอบปีที่ผ่านมา ไม่ใช่จำกัดอยู่เฉพาะฝ่ายบริหารวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ครูแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ

2.3 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีแนวทางในการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ ครูมีส่วนร่วมในการประเมินและวิเคราะห์ผู้บริหารควรให้บุคลากรครูทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์แผนพัฒนาการศึกษา เพื่อนำวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายมาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ให้สอดคล้องกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ผ่านโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ในรูปแบบของแผนปฏิบัติการประจำปี มีหน้าที่รับผิดชอบโครงการและกิจกรรม

2.4 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีแนวทางในการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ ครูมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ควรจัดให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งครูมีส่วนร่วมในการวางแผนเตรียมความพร้อม ครูมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานด้านการประเมิน กำกับ ติดตาม ทุกโครงการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีส่วนในการสร้างเครื่องมือในการประเมินผลและตรวจสอบ และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

2.5 ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา มีแนวทางในการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน ควรจัดให้มีการประชุมวางแผนการนิเทศติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ให้ครูมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินการ ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตามแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นระยะตามที่สถานศึกษากำหนด

2.6 ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง มีแนวทางในการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ ครูมีส่วนร่วมในการประเมินและวิเคราะห์ผล การให้ครูและบุคลากรทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการรวมข้อมูลสารสนเทศ วิเคราะห์และแปลผล โดยจัดทำเป็นรายงานการปฏิบัติงานรายบุคคล (sar) เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลเขียนเป็นรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (sar) ซึ่งครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในการเขียนรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา

2.7 ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีแนวทางในการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน ส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยนำผลการประเมินมาจัดทำสารสนเทศ จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อหาแนวทางแก้ไขหรือพัฒนาให้สถานศึกษามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ร่วมหาแนวทางพัฒนาร่วมกันเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ซึ่งการอภิปรายผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นซึ่งสอดคล้องกับสายใจ ใฝ่จิต (2559) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาของโรงเรียนโกสัมพีนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 สอดคล้องกับวิจัยของรจนา แก้วตา (2561) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 และสอดคล้องกับวิจัยของจินตนา วงษ์นาค (2564) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งทำให้เกิดองค์ความรู้ในการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของ

สถานศึกษาตามกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูมีส่วนในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ขับเคลื่อน กำหนด ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามบริบทของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพแก่สถานศึกษา เพื่อให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ครูมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทบทวนมาตรฐานการศึกษา รวมถึงการกำหนดค่าเป้าหมาย วิเคราะห์ความสัมพันธ์ต่าง ๆ และตรวจสอบ ซึ่งนำไปสู่การวางแผนการดำเนินเพื่อบรรลุเป้าหมาย

ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงผลการทำแผนรอบที่ผ่านมา ให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ และร่วมแก้ไขปัญหา

ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ในรูปแบบของแผนปฏิบัติการประจำปี มีหน้าที่รับผิดชอบโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติการประจำปี

ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ครูมีส่วนร่วมในการสร้างเครื่องมือในการประเมินผลและตรวจสอบ และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา

ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน ร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินการ ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตามแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นระยะตามที่สถานศึกษากำหนด

ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

ครูมีส่วนร่วมในการประเมินและวิเคราะห์ผล มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการรวมข้อมูลสารสนเทศ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในการเขียนรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน แก้ไขปัญหา เพื่อหาแนวทางแก้ไขหรือพัฒนาให้สถานศึกษามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ร่วมหาแนวทางพัฒนาร่วมกันเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

สรุป

1. การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการรายงานติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ตามลำดับ และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2. แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การกำหนดค่าเป้าหมายและการปฏิบัติงาน การวางแผนและการรับผลประโยชน์ ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การวางแผน การประเมินหรือวิเคราะห์สภาพบริบทของสถานศึกษา การแสดงความคิดเห็น การทำงานเป็นทีม โดยมีส่วนร่วมทุกฝ่ายงาน และร่วมนำผลการดำเนินงานเสนอต่อผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการประเมินและวิเคราะห์ การวางแผน การทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหา การจัดเก็บข้อมูลและรายงานผลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบันโดยใช้เทคโนโลยี เพื่ออำนวยความสะดวก ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การวางแผนเตรียมความพร้อม การประเมินผล การดำเนินงาน ทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมในผลประโยชน์เพื่อนำข้อมูลจากการประเมินและการตรวจสอบนั้น มาพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนการนิเทศติดตามผลการดำเนินการ การเป็นคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินการ ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตามแผนปฏิบัติการประจำปี และการแก้ไขปัญหา ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการประเมินและวิเคราะห์ผล การเขียนรายงานการประเมินตนเอง และการรายงานผลการดำเนินงาน และด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ การแก้ไขปัญหา การดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาสถานศึกษาตามแนวทางที่ได้ร่วมกันวางไว้ และการติดตามการพัฒนาสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย มีดังนี้

1.1 สถานศึกษาควรให้ครูส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการประเมินและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

- 1.3 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีความพร้อมในการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
- 1.4 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาประจำปี
- 1.5 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและสร้างเครื่องมือ ติดตามผลการดำเนินงาน โครงการและกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

- 2.1 ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4
- 2.2 ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *การประกันคุณภาพการศึกษา กฎกระทรวง พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จินตนา วงษ์นาค. (2564). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิชาการมนุษย์และสังคมศาสตร์*, 9(2), 123-141.
- จำนงค์ จันวิจิตร. (2559). การศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- รจนา แก้วตา. (2561). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- มยุรี วรธรรม. (2563). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม (การค้นคว้าอิสระศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สายใจ ไผ่จิต. (2559). แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาของโรงเรียนโกสัมพีนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 9(20), 151-162.
- สมใจ ยอดปราง. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารราชชนรินทร์*, 15(34), 187-195.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. (2565). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2566-2569*. กาญจนบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *คู่มือบริหารจัดการ เวลา เรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ปีการศึกษา 2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Krejcie, R.V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607–610.